

stvar, v označbo letošnje sezone si vendar usojam trditi, da bo težko kako leto v podobnih zunanjih okoliščinah po ustvarjanju iz svoje skromnosti presešlo to, kar smo doživeli letos.

Ps. — Popravek k št. 5.—6.: »Vraga« je režisiral Rogoz in ne Šest.

France Koblar.

Glasba.

Opera. Oglejmo si, kaj smo videli v drugi polovici leta v naši operi imenovanja vrednega. Izmed dirigentov je gosp. Brezovšek naštudiral Vesele žene vindsorske, Ksenijo, Netopirja in Pagliacci. Gosp. Unger je naštudiral Trubadurja, gosp. Rukavina Fausta. Dirigiranje poslednje opere je g. ravnatelj prepustil pozneje g. Periču, ki je sploh večkrat nadomestoval prvega dirigenta. Iz navedenega je razvidno, kdo v gledališču največ dela, kdo je dejansko prvi kapelnik. Če se pomudimo pri tem, kako so posamezne vprizoritve umetniško uspele, najdemo, da je g. Brezovšek dirigiral opero Pagliacci z največjim zunanjim in umetniškim uspehom. In to kljub temu, da g. B. ni specialist za ital. opere, s čimer se rad pobaha g. prvi dirigent. Orkester je v Pagliaccih tako muziciral, da bi nobena hvala za dirigenta ne bila preveč. Okusno in fino je orkester igral »Netopirja«, tako, da je marsikaj izgledalo boljše kakor je v resnici. In najboljši znak dobrega dirigenta je, če zna tudi muzikalno manjvredna mesta tako proizvajati, da se nedostatek ne opazi, ali celo tako, da preko njega doseže muzikalni učinek. — »Vesele žene vindsorske« sem raje poslušal kot svoj čas v dvornem gledališču na Dunaju. Uvertura je bila podana mojstrsko. Sploh so uverture g. Brezovška povečini prav izredno učinkovite in se odlikujejo po preciznosti in elementarnem prednašanju.

Prvi nastop g. Ungerja v Trubadurju nam je pokazal nepričakovan uspeh glede proizvajanja orkestralnega parta, kakor pojmovanja te Verdijeve muzike sploh. Predstava je bila dobro pripravljena, muzikalno proizvajanje subjektivizirano.

S »Faustom« g. Rukavina se sploh ne nameravam baviti, kajti napačno mfsli, kdor je mnenja, da bi imel kritik g. R. v čem poučiti. Omeniti hočem le zasedbo. Vlogo Fausta je poveril nekemu Ševiču, ki se mu je tako podala, kakor da bi jaz predstavljal Falstafa v »Veselih ženah«. G. R. je kot strokovnjak takoj po treh, štirih predstavah spoznal pravo vrednost pevca, ki je z njim korepetiral že kake tri mesece. Vlogo Valentina je ves čas učil g. Wawrzynieckega, potem pa je moral vlogo peti g. Lëvar itd. Z drugimi besedami povedano, g. R. sploh ne vé, kaj angažira; jasno mu postane šele, ko ga vse občinstvo obsodi. Tu bi se dalo napisati celo poglavje o slabi ekonomiji v izrabljanju moči. Ravnatelj nastavi n. pr. za dirigenta človeka, ki sploh ne more naštudirati ničesar, ker ne zna toliko klavirja, kolikor je zato treba; pusti ga pol leta pohajati in potem dirigirati opero, o kateri nima ne duha ne sluha. Drugemu, ki bi jo znal dobro dirigirati, je pa ne da. Vzame vlogo dobremu pevcu in jo k oncem sezone dodeli drugemu, ki ni niti od daleč toliko zmožen. Težko je najti besedo, ki bi bila zadosti ostra in močna, da bi ožigosala to, kar se v tem oziru v operi dogaja. G. R. naj nika ne misli, da smo tako

otročji in malenkostni, da se bijemo z njegovo osebo. Nas zanimajo le lastnosti njegove osebnosti, v kolikor so v kvar našemu gledališču in naši glasbeni kulturi vobče. G. R. ve, da smo njegovi prepričani nasprotniki; mogoče kljub temu ostane še en čas nered za odrom; z zadoščanjem pa si upamo že danes konstatirati, da dirigenta Friderika Rukavina ne več. Imamo le dvoje dirigentov: g. Brezovška in g. Ungerja, vse drugo pa ni nič.

Od pevcev se je izkazala gdč. Thierry v Trubadurju, kjer je podala umetniško izdelano figuro, da sploh malo takih. Pevsko in igralsko je njen nastop predstavljal pravo umetnino. Moramo reči, da je gospodična Thierry res prava dramatična pevka.

Gdč. Ziková se je v vlogo Nedde v »Pagliaccih« zlasti glasbeno, pa tudi igralsko tako vživela, da je nudila nadvse lep pojav. Pesem o ptičku je zapela res čudovito.

Gostovanje g. Zeca z Dunaja v »Faustu« in pozneje v »Veselih ženah« nam je pokazalo orjaškega basista, ki se na odru dramatično dobro vede. Kljub orjaškemu glasu poje, če je treba, tudi zastrto in fino. Povsod vidiš rutiniranega igralca in pevca. G. Primožič iz Zagreba je v vlogi Onjegina podal dober tip, posebno dramatično. Pevsko je bil sicer dober, vendar bi skoro rekel, da bi mu bil v tem ljubljanski Onegin kos. Dramatično — razen preveč zunanje strasti v sobi Tatjane koncem opere — pa je podal jasnejšo in markantnejšo figuro. Na koncu je gostovala baletka Poljakova od petrograjskega baleta, ki je vodila režijo in sodelovala v plesih po Chopinovi glasbi. Kolikor sem videl, je bila njena režija zelo umna, grupacija slikovita in učinkovita, njen ples prožen in lahak. Iz njenega nastopa bi sklepal, da ima ritmično gimnastiko v glavi in v kretnjah.

Marij Kogoj.

Iz koncertne dvorane. Zadnje polletje smo, hvala Bogu, imeli v Ljubljani priliko slišati v koncertni dvorani nekolikokrat tudi orkester. Priredili so se celo takozvani simfonični koncerti. Upajmo, da jih zanaprej ne bo zmanjkalo, ampak da bo njih število vedno rastlo.

Na svojem simfoničnem koncertu je »Orkestralno društvo« z uspehom nastopilo s Čajkovskega šestó simfonijo, katere vsebina je bila podana — dasi morda ne izčrpno — z izrednim muzikalnim čutom, kar je bilo opaziti pri vseh prednašanjih, ki jim je dirigiral gospod Jeraj. Razen te prednosti ima »Orkestralno društvo« še drugo, da povečini stavi na vzpored muzikalno zares dobro uspele skladbe. Bil bi čas, da bi že enkrat tudi pri nas prišle do veljave osebnosti in ustanove, ki bi stalno dobro funkcionirale. Dosedaj so vsi, ki bi mogli k temu pripomoči, pokazali v ti smeri nerazumljivo brezbriznost in malomarnost. Vendar pa je to priložoj pravega napredka. Mislim, da je neodpušljivo, če se kakorkoli zadržuje takojšnja preureditev razmer. —

Na istem koncertu smo slišali tudi Sibeliusovo »Romanco« in malo »Grotesko« L. M. Škrjanca.

Na prvem simfoničnem koncertu gledališkega orkestra smo čuli Čajkovskega peto simfonijo in Beethovovo Leonoro št. 3. Prednašanje ni moglo priti umetninama do živega, zlasti